

Τζον κερνάει, Τζον πίνει. Αρκετά.

Το χρονικό και η ανάγκη διακοπής μίας συνεχιζόμενης παγκόσμιας εκμετάλλευσης

Αγαπητέ κύριε Τζον,

είμαι εκείνος ο φτωχός, που αποκαλείς ανιψιό σου, από την Ελλάδα, εκείνος που τείνει να γίνει γραφικός, κάθε φορά που σου θυμίζει ότι δεν είναι ανιψιός, αλλά προπάππους σου.

Την επιστολή αυτή, αν και την απευθύνω σε εσένα, στην πραγματικότητα, την έγραψα για εμένα. Είμαι απολύτως βέβαιος ότι τόσο εσύ, όσο και οι υπόλοιποι βολεμένοι και κοινωνικά απολίτιστοι συμπατριώτες σου αποκλείεται να ασχοληθούν, πόσο μάλλον να την καταλάβουν. Κι εδώ υπάρχει μία προφανής εξήγηση. Δεν επιθυμούν να ασχοληθούν και να καταλάβουν γιατί δεν τους συμφέρει.

Όμως, ταυτόχρονα, είμαι και απολύτως βέβαιος ότι και αρκετοί από τους δικούς μου συμπατριώτες αποκλείεται να ασχοληθούν, πόσο μάλλον να καταλάβουν. Κι εδώ δεν υπάρχει προφανής εξήγηση. Είναι παράλογο να μην επιθυμείς καταρχήν να ακούσεις και να κατανοήσεις την εκμετάλλευση που δέχεσαι. Η μη προφανής, αλλά δυστυχώς παραδεκτή από την ανθρώπινη ψυχολογία εξήγηση βασίζεται στο φόβο της συνειδητοποίησης και ομολογίας μιας εκμετάλλευσης που όλοι λίγο-πολύ έχουμε διαισθανθεί. Τον φόβο μιας συνειδητοποίησης που θα απαιτήσει αλλαγή νοοτροπίας και τελικά ανάληψη προσωπικής ευθύνης. Και γιατί να φοβόμαστε να αναλάβουμε την προσωπική ευθύνη;

Διότι έτσι μας μάθαν οι δάσκαλοι και οι γονείς μας. Να σκύβουμε το κεφάλι.

Και είναι οι ίδιοι αυτοί, δάσκαλοι και γονείς, που μόλις δουν κάποια προσπάθεια αντίδρασης από την υγιή πλευρά των νέων, οι οποίοι από τη φύση τους παραμένουν αγωνιστικοί, δηλαδή ζωντανοί, θα διερωτηθούν ειρωνικά:

«Και τι προτείνεται δηλαδή εσείς;»

Η πρόταση δε δύναται να σχεδιάσει όλη την πορεία εξόδου από την εκμετάλλευση, ωστόσο μπορεί να καταγράψει τα πρώτα βήματα. Κι αυτά δεν είναι σίγουρα η παραμονή στο βόλεμα του αδύνατου (αντίστοιχο με το βόλεμα του δυνατού), ούτε ο εκφοβισμός για τις πιθανές συνέπειες των προσπαθειών αλλαγής. Η υιοθέτηση τέτοιου είδους παθητικών στάσεων μας υποχρεώνει σε ακινησία, υποβιβάζοντάς μας από υποκείμενα της ζωής μας σε αντικείμενα της ζωής των άλλων.

Ας ξεκινήσουμε λοιπόν από το πρώτο δυνατό και αναγκαίο βήμα.

Ας συνειδητοποιήσουμε και ας ομολογήσουμε την αλήθεια, χωρίς φόβο, μέσω της αναφοράς δύο συγγενικών καταστάσεων στον διεθνή και στον ελλαδικό χώρο.

Ο κύριος Τζον και οι διαχρονικοί ειρηνευτικοί πόλεμοί του

Είναι πρωί.

Όπως κάθε σχολική μέρα, ανεβαίνω βαριεστημένος τα σκαλιά.

Ένας βλάκας συμμαθητής μου με προφταίνει και μου λέει: «Είδες τους βομβαρδισμούς; Τους διαλύσαμε. Απίστευτη η Αμερικανική υπερδύναμη!».

Αναφέρεται στους Αμερικανικούς (υπό το προσωπείο δυτικής συμμαχίας) βομβαρδισμούς στο Ιράκ, το 1991. Όλο το βράδυ η τηλεόραση μετέδιδε «ζωντανά» το υπερθέαμα της δύναμης, κλείνοντάς σου το μάτι και παράλληλα την κρίση:

«Βλέπεις!... Καλύτερα να είμαστε φίλοι τους...»

Όση ώρα ανεβαίνουμε, ο βλάκας συνεχίζει.

Μιλάει με ύφος αδικαιολόγητης εθνικής υπερηφάνειας.

Κάτι δε μου κολλάει...

Γιατί «εθνικής»;

Από πότε η ταύτιση με τους μακρινούς γεωγραφικά, πολιτιστικά και ιστορικά αμερικανόφωνους αλλοεθνείς;

Από πότε το δεδομένο κοινό συμφέρον και δίκαιο;

Γιατί «υπερηφάνειας»;

Από πότε η καταστροφή μίας χώρας αποτελεί τέτοιο λόγο;

Από πότε ο κύριος Τζον από απατεώνας και γκάνγκστερ μας προέκυψε ανθρωπιστής;

Από πού η αποβλάκωση;

Το κουδούνι κτυπάει και ο καθηγητής αναφέρεται με τρόπο παρόμοιο με τους γονείς μας... Απολύτως κατευθυνόμενο και συντηρητικό.

Από εκεί η αποβλάκωση.

Παρόλα αυτά, ήταν η πρώτη φορά που έβλεπα αυτό το διεθνές έργο και δεν μπορούσα να πιστέψω στο δίκιο της αίσθησής μου, που διέφερε από το σύνολο. Αφηνόμουν κι εγώ στη βολική θεώρηση της σωτηρίας από έναν παγκόσμιο κίνδυνο, που τότε λεγόταν Σαντάμ. Μίας σωτηρίας ερχομένης από τον καλό κύριο Τζον.

Μετά από λίγες εβδομάδες, η καταστροφή είχε ολοκληρωθεί. Μία καλοστημένη γιορτή πολέμου, υπό ειρήνης πρόσχημα. Πόλεις ολόκληρες είχαν μεταβληθεί σε σωρούς ερειπίων. Ερημωμένες. Νεκρές.

Οι εικόνες καθιστούσαν επιβεβλημένη μία νέα «ανθρωπιστική» επέμβαση.

Το έργο της ανακατασκευής, όπως φάνηκε ξεκάθαρα, είχε μελετηθεί προ των βομβαρδισμών και της καταστροφής.

Και φυσικά, φοβερά και δικαιολογημένα πλέον, κάτι δε μου κόλλαγε...

Οι Αμερικανικές εταιρείες ανακατασκευής έδιναν προσφορές, μαχόμενες για την ανάληψη του συνολικού έργου, που μάλιστα μακροπρόθεσμα, μέσω των απολύτως γνωστών σε εμάς δανειοδοτήσεων -χρόνιων υποδουλώσεων-, θα καλούνταν να πληρώσει ο Ιρακινός λαός.

Καταλαβαίνετε δηλαδή το βάθος του προσχεδιασμένου και τακτικά εφαρμοζόμενου κόλπου;

Με κάποια υπαρκτά ή ανύπαρκτα στοιχεία, θεωρώ ότι κινδυνεύει η παγκόσμια ειρήνη από κάποιον σχιζοφρενή ηγέτη, που κυβερνά τον τόπο σου.

Για να τον αντιμετωπίσω, κάνω τη χώρα σου σμπαράλια.

Στη συνέχεια, έρχομαι και σου επιβάλλω να με πληρώσεις για να σου ξαναχτίσω πόλεις όμορφες, εγώ που τις γκρέμισα (διότι κατά βάθος δεν είμαι γκάνγκστερ, αλλά νοιάζομαι για το καλό σου).

Όπως θα έλεγε και η δική μας παροιμία:

Τζον κερνάει, Τζον πίνει.

Παρόλα αυτά, βλέποντας για πρώτη φορά το έργο και μη θέλοντας να ομολογήσω τη μοναξιά στην οποία ολοένα με οδηγούσε η προφανής τύφλωση των γύρω μου, είχα την ελπίδα ότι η αίσθησή μου θα αποδεικνύονταν εσφαλμένη.

Μάταια όμως.

Μάταια περίμενα τις επόμενες εβδομάδες, μήνες, χρόνια ότι ο καλός κύριος Τζον και η παρέα του, έχοντας ακρωτηριάσει τα άρρωστα και επικίνδυνα μέλη, θα παρέδιδαν τη διακυβέρνηση στο υγιές εναπομένον Ιρακινό σώμα.

Σε εκείνο το σημείο επιτεύχθηκε και αποκαλύφθηκε ο βαθύτερος στόχος του ειρηνευτικού αυτού πολεμικού παιχνιδιού.

«Προσωρινή διακυβέρνηση» (με διάφορες μορφές, ελεγχόμενη πάντα από τον κύριο Τζον), μέχρι να εξομαλυνθεί η κατάσταση.

«Προσωρινή διακυβέρνηση», με απόλυτο έλεγχο των σημαντικών θεμάτων.

Κι ένα από τα σημαντικότερα θέματα για τον κύριο Τζον ήταν η εξάλειψη του άμεσου κινδύνου διακοπής της πετρελαϊκής τροφοδοσίας της δύσης, που είχε προ των βομβαρδισμών χρησιμοποιηθεί ως εκβιαστικό μέσο από το Ιράκ.

Κι όλα αυτά μέχρι να εξομαλύνονταν η κατάσταση...

Μα, πότε θα γίνονταν αυτό;

Πως;

Ποιος θα το έκρινε;

Ποιος θα επέτρεπε στην κατάσταση να εξομαλυνθεί;

Διότι και σε αυτήν και σε όλες τις άλλες αντίστοιχες περιπτώσεις, οι έντεχνες ενισχύσεις των διαταραχών (με την πρόφαση πάντοτε της ενίσχυσης των φιλειρηνικών δυνάμεων) συνεχίζονται επ' άπειρο, θεσμοθετώντας άτυπα αλλά ουσιαστικά τη μονιμότητα μίας προσωρινής διακυβέρνησης.

Με αυτά και με αυτά, ο πόλεμος στον Κόλπο κράτησε δύο δεκαετίες.

Αξίζει μάλιστα να σημειωθεί ότι μονάχα κατά την πρώτη του φάση, από τα 61,1 δισεκατομμύρια κόστους, οι Αμερικάνοι κατέβαλαν μόλις τα 9, ενώ οι συμμαχικές δυνάμεις τα υπόλοιπα.

Αυτό το διεθνές έργο, το έχουμε δει να ανεβαίνει στην παγκόσμια πολιτική σκηνή πάμπολλες φορές. Το φοβερό είναι ότι οι καταστάσεις και οι θάνατοι δεν είναι

απλώς θεατρικοί, αλλά πραγματικοί. Την ίδια στιγμή που ο βλάκας συμμαθητής μου θαύμαζε στην αγκαλιά του πατέρα του τους ένδοξους και φωταυγείς αμερικανικούς βομβαρδισμούς, κάποια άλλα παιδιά έβρισκαν τον θάνατο, τρέμοντας στην αγκαλιά του δικού τους πατέρα και ακολουθώντας το σκοτάδι της μοίρας τους. Μιας μοίρας που τα γέννησε σε τόπο εύπορο και επιθυμητό.

Αυτό το ατέρμονο έργο, το έχουμε δει να ανεβαίνει σε πολλά διαφορετικά μέρη, τηρώντας πάντοτε το ίδιο προσχεδιασμένο σενάριο. Ο κύριος Τζον, σε ρόλο σκηνοθέτη, βρίσκει έναν πρωταγωνιστή για τον ρόλο του κακού. Εάν δυσκολευτεί να τον βρει, εν ανάγκη τον κατασκευάζει. Όπως τυχαίως, η πολιτικογεωγραφική θέση που εδρεύει ο εκάστοτε κακός είναι πάντοτε τεράστιας πολιτικοοικονομικής σημασίας. Ύστερα σπέρνει στον άβουλο πολυπληθή χορό τον τρόπο, μέσω της χειραγώγησης των απολύτως ελεγχόμενων μέσων παραπληροφόρησης. Η κορύφωση του έργου έρχεται με την επέμβαση του κύριου Τζον, που σε ρόλο από μηχανής Θεού σώζει τον πλανήτη. Στη συνέχεια, ο σωτήρας αυτοαποκαλείται κυβερνήτης και βεβαίως πλανητάρχης και *finito la musica*. Πάμε για άλλα.

Έκτοτε, στον ρόλο του κακού έχουν πρωταγωνιστήσει με απόλυτη επιτυχία οι Σαντάμ, Καντάφι, Μπιν Λάντεν ή όπως αλλιώς τους ονόμασαν.

Το πραγματικά φοβερό είναι ότι το ίδιο έργο πρόκειται να ξαναέβει άμεσα στην παγκόσμια σκηνή. Ο κύριος Τζον έχει ξαναβρεί έναν εξαιρετικό πρωταγωνιστή για τον ρόλο του κακού. Είναι ο Κιμ Γιόνγκ Ουν, ανώτατος ηγέτης και δικτάτορας της Βόρειας Κορέας. Τα μέσα παραπληροφόρησης έχουν πιάσει από καιρό δουλειά:

«Ο κακός ο Κιμ. Ο παρανοϊκός ο Κιμ.

Αν δεν τον φάμε, θα μας φάει».

Μα ποιον να φάμε και ποιος να μας φάει;

Και τι να φάει δηλαδή από εμάς εδώ στην Ελλάδα, που δεν έχουμε να φάμε;

Και κάπως έτσι μετά τον εντοπισμό της εκμετάλλευσης μέσω της αναφοράς στην διεθνή κατάσταση, θα ήταν καλό να την συνειδητοποιήσουμε και στο δικό μας τόπο.

Τα F 16 και το παιδιατρικό νοσοκομείο Θεσσαλονίκης

Περίπου την ίδια εποχή που ανέβαινα τις σκάλες του σχολείου, αρχές του 1991, είχα ακούσει ότι η συμπρωτεύουσα Θεσσαλονίκη δεν είχε παιδιατρικό νοσοκομείο. Αυτήν βεβαίως την τραγική πραγματικότητα που έβαζε σε πολύ μεγαλύτερο κίνδυνο τα ελληνόπουλα απ' ότι ο Σαντάμ ελάχιστα την πρόβαλλαν τα ελληνικά μέσα παραπληροφόρησης. Παρόλα αυτά, είχε γίνει γνωστό ένα αναλυτικό σχέδιο κατασκευής παιδιατρικού νοσοκομείου, του οποίου ο προϋπολογισμός έφτανε τα 73 εκατομμύρια ευρώ. Από τότε, πέρασαν 26 χρόνια, πολλά εκ των οποίων χαρακτηρίστηκαν ιδιαίτερα ανθηρά οικονομικά και παρότι η χώρα μας είδε μεγάλες κατασκευές να υψώνονται, από στέγαστρα Καλατράβα και ποδηλατοδρόμια, μέχρι μετρό, αεροδρόμια και Αττικές οδούς, δεν στάθηκε δυνατή η εύρεση των

αναγκαίων πόρων για την ανέγερση ενός τόσο σημαντικού, λειτουργικού και ανθρώπινου έργου. Και αυτό συνέβη γιατί η σειρά υλοποίησης έργων ακολουθεί το βάρος των συμφερόντων και όχι των αναγκών. Μόλις στις μέρες μας διάβασα σε μία εφημερίδα ότι έγινε γνωστό πως το έργο θα προχωρήσει τελικά -μετά από 26 χρόνια!- με δωρεά του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος...

Σε άλλο άρθρο του ίδιου φύλλου γίνονταν αναφορά και σε μία διαφορετικού τύπου οικονομική διαχείριση. Ο τίτλος ήταν «Αναβάθμιση των F 16» και στην ανάλυση αναφέρονταν η ανάγκη άμεσου πολεμικού αεροπορικού εξοπλισμού, διότι «ο Τούρκος έχει πάρει πιο σύγχρονα αεροπλάνα από τα δικά μας και εάν δεν αναβαθμιστούμε θα θελήσει να μας σουβλίσει και εάν δε θελήσει, θα τον βάλει ο κύριος Τζον για να μας τιμωρήσει που δεν του δώσαμε τα λεφτά που δεν έχουμε...» Τεχνικώς, το άρθρο έμοιαζε άριστα ενημερωμένο και η ανάλυση ήταν σωστή.

Όμως, με αυτά και με αυτά τα αναλυτικότεχνικά, χάνουμε το ανθρώπινο.

Επί του παρόντος και επί του πρακτέου, η ήδη ειλημμένη απόφαση αναβάθμισης των δικών μας αεροσκαφών θα κοστίσει 1,7 δισεκατομμύρια ευρώ (δηλαδή κάτι περισσότερο από την ανέγερση 23^{ωv} παιδιατρικών νοσοκομείων!...), την ίδια εποχή που Έλληνες υποφέρουν και κάποιοι πεθαίνουν από ασιτία...

Κι αν τολμήσουμε, ας μην ακολουθήσουμε αυτόν τον εκβιασμό που ο κύριος Τζον και η παρέα του επιβάλλουν παγκοσμίως.

Καθώς αναφέρω τα παραπάνω, βλέπω ήδη ένα μέρος μου να ενώνεται με τον συντηρητισμό και τη φοβία των πολλών και να βολεύεται, διερωτούμενο:

Και τι θες να κάνουμε; Θα πάμε εμείς κόντρα;

Έχει δίκιο το άρθρο. Θα μας φάνε...

Πώς να αντιδράσουμε δηλαδή, κτυπώντας τη γροθιά στο μαχαίρι;

Υπάρχουν πολλών τύπων αντιδράσεις.

Από εκείνη της προσπάθειας εξεύρεσης μίας λιγότερο κακιάς πολιτικής λύσης, που θα σέβεται περισσότερο τη λαϊκή αξιοπρέπεια, μέχρι την επιλογή της ατομικής αντίδρασης, μέσω της ένταξης σε αντίστοιχες ομάδες, που διεξάγουν το σεβαστό και αποδοτικό αντάρτικο. Σεβαστό διότι απαιτεί θάρρος και αποδοτικό κυρίως διότι καταφέρνει να αφυπνίσει.

Όλοι οι τύποι αντίδρασης είναι θεμιτοί, διότι επιθυμούν και επιδιώκουν την έξοδο. Άλλοι με τακτικά και νόμιμα βήματα και άλλοι με θυμωμένα άλματα.

Δεν είμαι σε θέση (λόγω έλλειψης γνώσεων και θάρρους) να εντοπίσω -πόσο μάλλον να προτείνω- τον καλύτερο τύπο. Υποθέτω ότι δεν υπάρχει συγκεκριμένη συνταγή και στις περισσότερες περιπτώσεις χρειάζονται όλες οι πιθανές αντιδράσεις, όμως είμαι βέβαιος ότι το αναγκαίο πρώτο βήμα εξόδου από μία νοσηρή κατάσταση είναι η συνειδητοποίηση της νοσηρότητας. Το δεύτερο είναι η επιθυμία εξόδου και η συνειδητοποίηση της δυνατότητας αυτής.

Δεν είμαστε και ούτε δηλώνουμε πολιτικοί. Ούτε οικονομολόγοι, ούτε στρατιωτικοί. Μα αυτό μας επιτρέπει να σταθούμε μακρύτερα από τις τεχνικές αναλύσεις και να κοιτάξουμε από ψηλότερα την ουσία της ζωής.

Ο πολιτικός θα μιλήσει για πιέσεις, ο οικονομολόγος για ένα δικό του σύμπαν και ο στρατιωτικός για ισορροπίες...

Και ο καθένας τους μπορεί να έχει δίκιο μέσα στο δικό του στενό πλαίσιο σκέψης. Μα η αλήθεια δεν εντοπίζεται από τη μία ή την άλλη οπτική, αλλά από το σύνολό τους.

Μα η αλήθεια δεν εντοπίζεται κοιτώντας μέσα από τη μία ή την άλλη πλευρά ενός πρίσματος, αλλά κοιτώντας χωρίς πρίσμα.

Πρώτιστα, ο πολιτικός, ο οικονομολόγος και ο στρατιωτικός, όφειλαν να παραμένουν άνθρωποι.

Αυτό το πλεονέκτημα έχει η δική μας ματιά.

Μπορεί να μην έχει την τεχνική ερμηνεία των καταστάσεων, αλλά -ίσως και γι' αυτόν το λόγο- επιτυγχάνει την υγιή, λογική, ανθρώπινη και ανθρωποκεντρική εκτίμηση.

Πώς να μην ερμηνευτεί ως απάνθρωπη η εικόνα μίας κοινωνίας που αναγκάζεται να εξοπλιστεί με μηχανές θανάτου, αντί να οικοδομήσει σωτηρίες ζωών;

Τι θα μπορέσει να πει ο πολιτικός, ο οικονομολόγος και ο στρατιωτικός σε μια μάνα που έχασε το παιδάκι της, ενώ αυτό θα μπορούσε να σωθεί με το 1/23^ο (ένα εικοστό τρίτο!) του κόστους μίας εκ των πάμπολλων πολεμικών εξοπλιστικών αναβαθμίσεων;

Το άρθρο αυτό λοιπόν αν και δεν μπορεί να ορίσει - προτείνει έναν συγκεκριμένο τρόπο καθολικής αντιμετώπισης της αναφερόμενης εκμετάλλευσης, επιθυμεί να εκφράσει την βαθιά πίστη στη δυνατότητα αντίδρασης και τελικά αλλαγής.

Εάν θέλουμε, μπορούμε.

Και εάν οι πολλοί δεν θέλουνε, τουλάχιστον οι λίγοι μπορούμε.

Εκκινώντας από το μικρό της μονάδας μας (συνειδητοποίηση πραγματικότητας και προσωπικής ευθύνης) και καταλήγοντας στο όλον αυτής (προσπάθεια αντίδρασης και σταδιακού περιορισμού της εκμετάλλευσης).

Το τι θα καταφέρουμε, λιγότερη σημασία έχει.

Αυτό που πρωτεύει είναι να ζήσουμε διακρίνοντας την αλήθεια και προσπαθώντας για τη βελτίωσή της,

δηλαδή να ζήσουμε αξιοπρεπώς, λέγοντας:

Κύριε Τζον,

Αρκετά.

Κατσιλάμπρος Γιάννης